

Kuntayhteistyön tuloksia: Työllisyydenhoidon kuntapohjainen ratkaisumalli

Toimeentulotuen ja aikuissosiaalityön kuntaverkosto 16.3.2021

Erja Lindberg

Pääministeri Sanna Marinin hallituksen tavoite

- Aktiivisilla toimilla kohti korkeaa työllisyyttä
- Hallituksen työllisyysastetavoite edellyttää, että osatyökykyisten, vaikeasti työllistyvien, nuorten, ikääntyvien ja maahanmuuttajataustaisten osallistumista työmarkkinoille lisätään.
 - ➡ Tarvitaan vaikuttavia toimia näiden ryhmien työllistämiseksi.
- Työuria pidennetään alusta, keskeltä ja lopusta.
- Tavoitteena on muuttaa muiden Pohjoismaiden tavoin työvoimapolitiikan suuntaa **passiivisesta aktiiviseen** ja kohdentaa palveluja nykyistä tehokkaammin.

Työllisyydenhoidon haasteet Suomessa

- Monen erillisen toimijan malli
- Kokonaiskuvan puute
- Hidas kohtaanto
- Osin passivoivat rakenteet
- Ohjausresurssien puute (esim. koulutusneuvonta, uraohjaus)
- Puutteelliset kannusteet
- Syrjäytyminen (yksilöiden hyvinvointi, talouskasvun ”osallistavuus”)
- Työllisyysaste jää pohjoismaisesta tasosta
- Työttömyysaste yhä EU:n keskiarvon yläpuolella
- Ikääntyminen, hyvinvointivaltion rahoittaminen
- Työttömien ”työterveyshuolto” puuttuu

Käytännön haasteita

Saumakohdat ja keskinäisen koordinaation haasteet

- Viranomaiset saattavat helposti ”kadottaa” asiakkaan eri palvelujen välillä
 - Pistemäiset tekemiset
 - Raha ja mittarit ohjaavat helposti osaoptimointeihin
- Tarvitaan laajempi yhteistyön malli (**ekosysteemi**)

Toimeenpanon vaiheistus

Hallitusohjelma

Kuntien roolia työllisyyspalveluiden järjestäjänä vahvistetaan. Työllisyyspalveluiden järjestäminen ja toteuttaminen voidaan sopimuksella antaa yhden tai useamman kunnan tehtäväksi kuntien kanssa tehtyjen sopimusten pohjalta. Toimeenpanon tueksi säädetään tarvittaessa erillislainsäädäntö.

Vaiheistettu toimeenpano

I Vaihe: sopimukselliset yhteistyömallit kuntien kanssa – kumppanuuspilottien hyödyntäminen.

II Vaihe: Työllisyyden kuntakokeilut. Jatketaan ja laajennetaan v. 2018 lopussa päättyneiden alueellisten työllisyyskokeilujen toimintamallia.

III Vaihe: Räätelöityjen ja kohden-nettujen kaupunkien kasvu- ja työllisyysohjelmien valmistelu.

Budjettiriihen 2019 pöytäkirjamerkintöjä

Hallitus käynnistää työllisyyspalvelujen alueelliset kuntakokeilut. Hankkeilla lisätään palvelujen asiakaslähtöisyyttä ja tavoitellaan hallinnonalat ylittäviä ratkaisuja. Kokeilujen tavoitteena on parantaa erityisesti pidempään työttömänä olleiden ja heikossa työmarkkina-asemassa olevien pääsyä työmarkkinoille. Hankkeen työllisyysvaikutukset syntyvät valtion ja kuntien resurssien yhdistämisen sekä palvelujen ja toimintamallien kehittämisen tuloksena.

Hallitus linjaa työvoimapolitiikan palvelurakenteesta hallituskauden aikana.

Budjettiriihi syksy 2020:

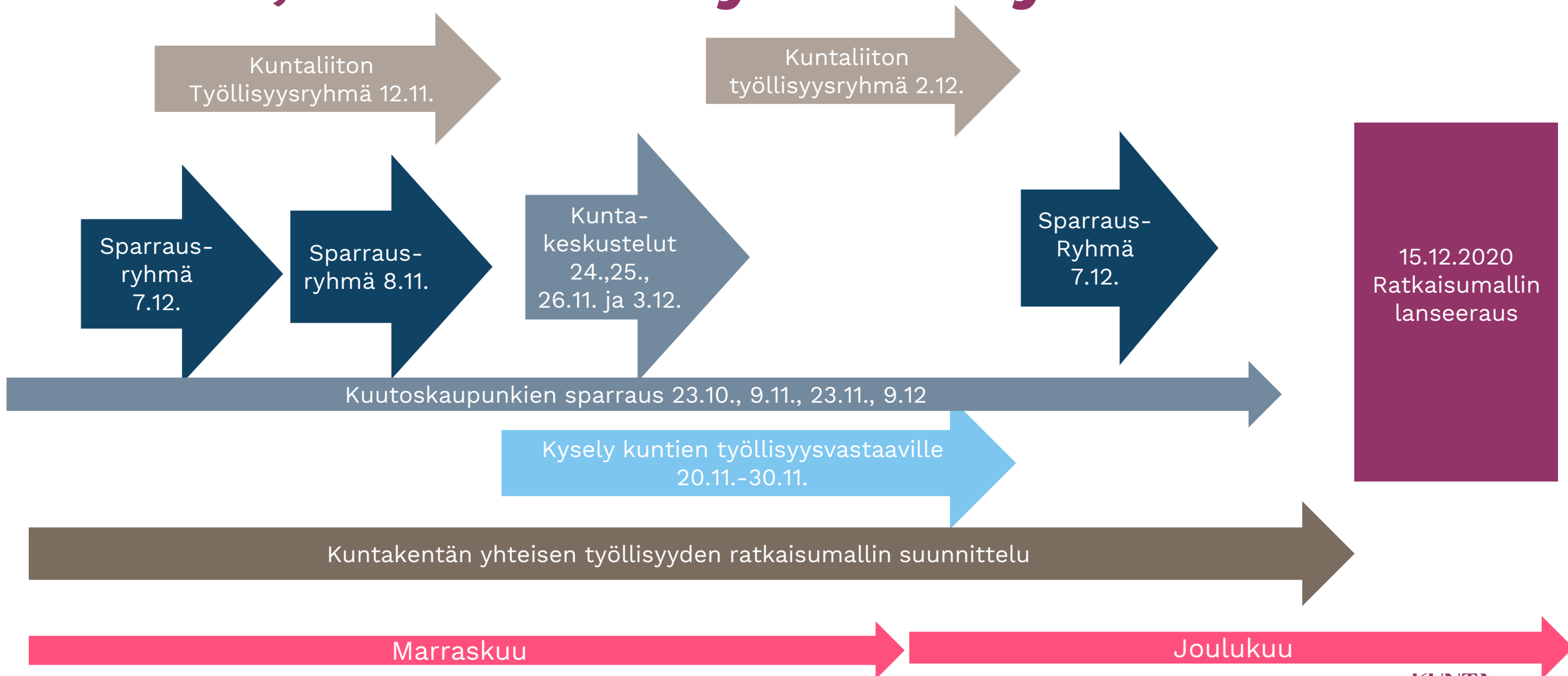
Työvoimapalveluiden siirto paikallistasolle

- Käynnistetään valmistelu työllisyyspalveluvastuun siirtämisestä. Uudistetaan palveluihin ja etuisuuksiin liittyvät rahoitusvastuut siten, että malli kannustaa työllisyyden edistämiseen esimerkiksi pohjoismaisten mallien mukaisesti.
- Valmistelussa kartoitetaan myös eri paikallis- ja aluehallinnon tasojen soveltuvuutta palvelujen järjestäjänä.
- Valmistelutyö tehdään vuorovaikutteisesti eri toimijoiden kanssa sekä yhteydessä maakunnan tehtäviä arvioivaan parlamentaariseen työryhmään.
- Huomioon otetaan mahdollisuuksien mukaan myös nyt alkavan sekä aiempien kuntakokeilujen tuloksia.
- Kunnista on esitetty toiveita siitä, että Kuntaliitto yhdessä kuntien kanssa rakentaisi kunnille sopivan mallin, jossa huomioidaan lähtökohdiltaan erilaiset kunnat.

Näkökulmien rikkaus työllisyyden kuntien ratkaisumallin suunnittelussa

- Sparraukseen, keskusteluihin ja kyselyyn osallistui lähes **200** kuntaedustajaa eri sektoreilta: kaupungin- ja kunnanjohtoa, elinkeinojohtoa, työllisyysvastaavia sekä koulutuksen ja soten asiantuntijoita.
 - Yhteissuunnittelua tehtiin sparrausryhmässä 11 kuntaedustajan kanssa. Tavoitteena oli eri sektorien tarpeiden ja näkemysten ristiin pölyttäminen ratkaisumallin vision luomiseksi.
 - Koko prosessissa oli mukana osallistujia erilaisista kunnista eri puolilta Suomea ja keskustelua käytiin Kuntaliiton eri kuntatyypiverkostojen edustajien kanssa (pienet kunnat, seutukunnat, kehyskunnat, suuret kaupungit ja kuusi suurinta kaupunkia). Tilaisuuksissa oli mukana myös ruotsinkielisiä kuntia. Tavoitteena oli vision validointi ja erityishuomiot erilaisten kuntatyyppejen näkökulmista.
 - Sparrauskeskusteluja käytiin kuuden suurimman kaupungin elinkeinojohdon kanssa. Tavoitteena oli erityisesti yritys- ja yrittäjyyspalveluiden vision luominen ratkaisumalliin.
 - Kuntien työllisyysvastaaville oli myös kysely (20.-30.11.) Sen tavoitteena vision oli validointi ja erityishuomiot konkretiasta.
- Kuntaliitossa työskentelyyn osallistuneet
 - Ratkaisumallin suunnittelun ydintiimi: työllisyyden erityisasiantuntijat, palvelumuotoilija
 - Kuntaliiton työllisyysryhmä: mukana laajasti asiantuntijoita työllisyyden teemaan liittyen, esimerkiksi koulutuksen ja sosiaalityön sektoreilta.

Prosessi ratkaisumallin luomiseksi: tiivis 1,5 kuukauden työskentely

Ratkaisumallin tavoitteita

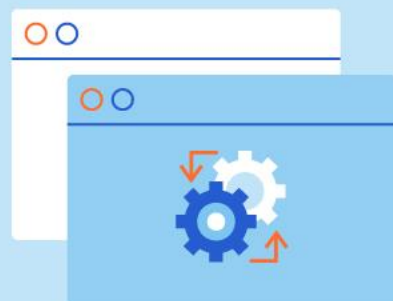
- Kysymys ei ole palvelurakenteesta itseisarvona, vaan lähtökohtana oli se, miten mallin avulla voitaisiin päästä parempiin yhteiskunnallisiin tavoitteisiin ja mikä on kuntien tuottama lisäarvo palveluiden järjestäjänä näihin tavoitteisiin pääsemiseksi.
- Kuntapohjaisessa julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden ratkaisumallissa huomioidaan kaiken kokoiset kunnat ja kuntien erilaiset tilanteet, pitkän aikavälin muutostarpeet, työelämän murros ja väestörakenteen muutokset, osaamis- ja koulutustarpeet, moninaistuvat työnteon muodot sekä mahdollinen sote-palveluiden maakuntaudistus.
- Malli ei ole suora vaihtoehto työ- ja elinkeinoministeriön tuottamille palvelurakennemalleille, vaan esillä ollutta kuntapohjaista mallia jalostetaan pidemmälle ja tarkastellaan palvelurakennetta systeemikokonaisuutena kuntien näkökulmasta (bottom-up) sekä huomioiden paradigmanmuutos, jonka kuntaratkaisu nykymalliin verrattuna tuottaa.
- Valmistelussa kiinnitetään huomiota sen vaikutuksiin sekä vaikuttavuuteen ja kustannustehokkuuteen käyttämällä hyödyksi olemassa olevaa tutkimustietoa sekä laajaa ja monialaista kuntakentän näkemystä.

Työnantajien ja työnhakijoiden TE-palvelut kuntien järjestämisvastuulle

Kuntien ja valtion välisellä yhteistyöllä työllisyyden ratkaisumalli saadaan toimimaan käytännössä

Kunnat järjestävät työnantajien ja työnhakijoiden TE-palvelut asiakaslähtöisesti yhdenvertaisina eri kokoisissa kunnissa koko Suomessa.

Valtio tukee kuntien mahdollisuuksia toimia mm. digitaalisilla palveluilla, kansainvälisen työhaun edistämisen palveluilla, rakennemuutosohjelmilla sekä hankerahoituksella.

Tulevaisuuden TE-palvelut kunnissa

Työnhakijapalvelut

- Tieto-, neuvonta- ja ohjauspalvelut
- Työnvälitys
- Ammatinvalinta- ja uraohjaus
- Palveluohjaus koulutuspalveluihin ja työllistymistä edistäviin palveluihin
- Palkkatuki, oppisopimus, vuorotteluvapaakorvaukset

Alkavan yrittäjän palvelut

- Alkavan yrittäjän koulutus- ja neuvontapalvelut
- Yrittäjäyyskokeilu, starttiraha

Kumppanuus- ja toimintaympäristöpalvelut

- Palveluiden yhteiskehittäminen ja rahoitus
- Palvelumarkkinoiden ja innovatiivisten hankintojen kehittäminen, työllistymistä edistävien henkilö- yrittäjäyys- ja työnantajapalveluiden hankinta, ml osaamispalvelut.
- Palveluiden ja toimintamallien kehittäminen ja hankepalvelut
- Kumppanuusverkostojen kehittäminen ja johtaminen
- Ennakointi- ja tietopalvelut

Työnantajapalvelut

- Työnantaja-asiakassuhteiden luominen, hoito ja ylläpito
- Työnvälitys ja ehdokashaku
- Työnantajan neuvontapalvelut
- Ohjaus ja neuvonta valtakunnallisiin palveluihin (digitaaliset ratkaisut,
- Työllistämisen ja osaamisen hankinnan rahoitus (yhteishankintakoulutus, palkkatuki)
- PK-yrityksen kehittämispalvelut ja tuet
- Ohjaus ja neuvonta valtakunnallisiin palveluihin: digitaaliset palvelut (työpaikkojen ja osaajien ilmoituspalvelu), EU-työnvälitys, innovaatio- ja kansainvälistymispalvelut, toimialapalvelut)

Työllisyyden ekosysteemissä dynaamista yhteistyötä eri toimijoiden ja kuntien omien palveluiden välillä.

www.kuntaliitto.fi/tyollisyyden-ratkaisumalli

Työllisyystiistai -lähetykset vuonna 2021

16.3. **21.9.**

11.5. **2.11.**

15.6. **14.12.**

Lähetykset alkavat aina klo 10.00.

Linkkipyynnöt lähetyksiin: **katariina.pohjola@kuntaliitto.fi**

Työllisyystiistai

Kiitos!

#työllisyyskokeilut

www.kuntaliitto.fi